№ 10 Յունվարի 27 (փետրվարի 8) 1879 Յունվարի 27 (փետրվարի 8) № 10

ՈՒԹԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի, կէս տարվանը 6 րուբլի։

Թղթակցութիւնները ընդունվում են միմիայն խմբագրատան մէջ։

Յայտարարութիւնները գրվում են այսպէս՝
Тифлисъ. Редакція „Мшакъ"

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր 10–2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից)։

Յայտարարութիւն ընդունվում է ամեն լեզուով

Յայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողին 3 կոպէկ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Փարիզական վերջին անցքերը։—Ներքին տեսութիւն. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին. Նամակ խմբագրին։—Արտաքին տեսութիւն. [illegible]—Վերջին հեռագիրներ։—Յայտարարութիւններ.—Ֆելիետոն՝ Նոր-Նախիջևանի քլուբը։

ՓԱՐԻԶԱԿԱՆ ՎԵՐՋԻՆ ԱՆՑՔԵՐԸ

Անմոռանալի քաղաքական փոփոխութիւն վերջին ժամանակներում պատահեց Ֆրանսիայի պետական կեանքի մէջ։

Յունվարի 5-ի սենատի անդամների ընտրութիւնը ահագին մեծամասնութիւն տուեց հանրապետական կուսակցութեան։ Այդ ընտրութիւններով Ֆրանսիայում վերջնականապէս հաստատվեց հանրապետութիւնը։

Մինչև այդ ժամանակ հանրապետականները մեծամասնութիւնը էին կազմում միայն ազգային ժողովի մէջ։ Սենատի մէջ զանազան գոյների միապետականները գերակշռում էին հանրապետականներին և այդ երկու ժողովների մէջ անդադար անհամաձայնութիւններ էին պատահում։ Ժողովուրդը բոլոր ժամանակ չափազանց լարված դրութեան մէջն էր։ Կառավարական դրութիւնը ամեն դատարկ պատճառով մարդկանց յուզվում էր, ամենքը այդ դրութենից հետևեցրված էին, ամենքը անհամբեր սպասում էին, որ երկրի մէջ հաստատվի վերջնական պետական մի ձև, ամենքը ցանկանում էին դուրս գալ անորոշական դրութենից։

Վերջապէս Ֆրանսիացիք տեսան այդ օրը։ Յունվարի 5-ին ընտրութիւնները, կրկնում ենք, վերջնականապէս հաստատեցին Ֆրանսիական հանրապետութիւնը։

Սենատի և ազգային ժողովի առաջին նիստերը բաւական աղմկալից էին։ Երկու ժողովներ էլ պահանջեցին, որ 1877 թ. մայիսի 16-ի մինիստրութիւնը դատաստանի ենթարկվի։

Հէնց այս հարցը վճռվեցաւ, Ֆրանսիական ազգային ժողովը պէտք է գործ ունենար մինիստրական կրիզիսի հետ և այդ նշանաւոր գործը կարգադրեց։ Վերջացաւ մինիստրութեան կրիզիսը և երկու ժողովների և հանրապետութեան նախագահի մէջ անհամաձայնութիւն ծագեց, որի պատճառով նախագահ մարշալ Մակ-Մահոն ստիպված էր հրաժարական տալ։

Իւրաքանչիւր հասարակութեան, իւրաքանչիւր պետութեան քաղաքական կամ անհատական կեանքի մէջ երբ մի օրինակի նշանաւոր փոփոխութիւն է պատահում, նա կամաց-կամաց ամեն մի քաղաքական դժուարութիւններից, մինչև անցում բաւ երևոյթի անդրադարձելի արդիւնքների է պատահում։ Նոյնը պատահեց և Ֆրանսիայի հետ վերջին շաբաթներում։

Մեր յօդուածի գիրքը չէ ներում մանրամասնօրէն պատմել այն բոլորը, ինչ որ պատահեց վերջին ժամանակներում Ֆրանսիայում։ Այդ անցքերի հետ ընթերցողները կարող են ծանօթանալ «Մշակի» արտաքին տեսութեան բաժնից. մենք կը բաւականանանք յիշելով միայն նշանաւոր անցքերը։

Ֆրանսիական երկու ժողովների և հանրապետութեան նախագահ մարշալ Մակ-Մահոնի մէջ ծագած անհամաձայնութեան պատճառը զինուորական բարձր հրամանատարութեան հարցն էր։ Ժողովները պահանջում էին, որ փոխվեն շատ միապետական բարձր հրամանատարները և նոցանց տեղ հանրապետականներ նշանակվեն։ Մարշալ Մակ-Մահոն հրաժարվեց ստորագրել այդ կարգադրութիւնը և սպառնաց հրաժարական տալ։ Սենատի և ազգային ժողովի մեծամասնութիւնը պատասխանեց, որ նա թէև չէ ցանկանում հրաժարեցնել պաշտօնից նախագահին, բայց կընդունի նորա հրաժարականը, եթէ մարշալը չը համաձայնի կատարել ժողովների կարգադրութիւնը։

Հեռագիրը մեզ հաղորդեց, որ Մակ-Մահոն հրաժարական տուեց և նորա տեղը ընտրեց հանրապետական Ժիւլ Գրէւին։

Ժիւլ Գրէւի հանգուցեալ Թիերի համախոհներից մէկն է։ Ֆրանսիա-պրուսական պատերազմից յետոյ հրաւիրված ազգային ժողովին նախագահ ընտրվելով, այդ խառն միջոցում, երբ կուսակցութիւնները միմեանց դէմ չափազանց գրգռված էին, Ժիւլ-Գրէւի շատ գեղեցիկ կառավարում էր ազգային ժողովի նիստերը և ա-

ԹԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՆՈՐ-ՆԱԽԻՋԵՒԱՆԻ ՔԼՈՒԲԸ

[illegible]

մեն մի կուսակցութիւն նրան առաջարկ էր համարում մինչև Պըրլինի նոր տարի ժամանակաւոր ընդունելու ֆրանսիական հանրապետութեան նախագահ։

Անգլիան վերջացնելու վրա է իր գործերը Աֆղանիստանի հետ։ Վերջին առած լուրերից երեւում է, որ Աֆղանիստանի էմիրի որդի Յակուբ-խանը, որին յանձնված է երկիրը էմիրի փախուստից յետոյ, ձգտում է խաղաղութիւն հաստատել Անգլիայի հետ, ստորագրել նրա առաջարկած պայմանները և իրան յայտնել Աֆղանիստանի էմիր։

Թէև պատերազմը անխուսափելի է թւում Ռուսաստանի հետ, որքան մասին անգլիացիք այժմ շատ շատ են խօսում և անգլիական հասարակական կարծիքը ընտելանում է այդ մտքի հետ։ Այդ կը լինի արդէն այդ պատերազմը, անհարկի է գուշակել, բայց մի և նոյն ժամանակ բարոյական պարտութիւն է մի քանի ասա լրագիրներից յայտնած այն միտքը, թէ այդ պատերազմը արդէն սկսված է, թէ նրա վճիռը գրվեցաւ այն ժամանակ, երբ Անգլիան պաշտպանեց Թիւրքիային և ընդդիմացաւ ռուսաց քաղաքականութեան արեւելքում։ Այդ միտքը կրկնում են բոլորեան իրաւացի է։

Ռուսաց և Թիւրքաց պետութիւնների մէջ եղած յարաբերութիւնները և այդ երկու պետութիւնների ընդհանուր գործերի դրութիւնը վերջին ժամանակների մէջ գրեթէ չեն փոփոխվել։

Մի ժամանակ հեռագիրը լուր բերեց, որ այդ երկու պետութիւնների վերջնական խաղաղական դաշնագիրը շուտով ստորագրվելու է, բայց այդ լուրը չը հաստատվեց և երկու կառավարութիւնների էլ այժմ փոխադարձաբար տածելով անորոշ դրութեան մէջ են գտնվում։

Ռուսաստանի հարաւ-արեւելեան նահանգներում յայտնված ժանտախտը մեծ աղմուկ գցեց Եւրոպական պետութիւնների մէջ։ Գերմանիան շտապանց խիստ առաջնորդների կարանտին է հաստատել։ Անգլիական այդպիսի դրութիւնը մեծ հարուած էր հասցնել Ռուսաստանի առեւտրական նական առեւտրին։ Ժանտախտին Աստրախանում, ասա լրագիրների կարծիքով, շտապանց մեծ նշանակութիւն են տալիս։ Ռուս լրագիրները պնդում են, որ արտասահմանում չեն հաւատում պաշտօնական հաղորդութիւններին ժանտախտի մասին։ «Արտասահմանում, ասում է «Голосъ» լրագիրը, աւելի հաւատ են ընծայում մասնաւոր լուրերին ժանտախտի մասին, աւելի իրաւացի են համարում գերմանական, աւստրիական, մինչև անգամ թուրքնական բժիշկների կարծիքները, քան թէ մեր պաշտօնական բժիշկներինը»։

Գ. Տ.

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԱՄԱԿ [illegible]

Թիֆլիս 25 յունվարի

[illegible]

[illegible]

ՆԱՄԱԿ [illegible]

[illegible] 19 յունվարի

[illegible]

[illegible]